

NARODNO SLOVO

Vlasnik-izdavač: za Jugoslavensko nakladno i štamparsko društvo s. o. j. u osnivanju u Šibeniku, glavni i odgovorni urednik: MILIVOJ GRUBIŠIĆ. Adr. ured. i uprave: Ul. starog teatra 2. l. kat.

„Narodno Slovo“ izlazi: Srijedom, Petkom i Nedjeljom.

Mjesečna pretplata:
Za Jugoslaviju 20.- Din. Za strane zemlj. 30.- Din.
Oglasi po cijeniku. — Rukopisi se ne vraćaju.

BROJ 12.

ŠIBENIK, NEDJELJA 27. OŽUJKA 1932.

GODINA I.

USKRS

Uskrsnu kako reče... Aleluja!
Matej.

Uskrs je blagdan naših nada, cvijet naših proljeća, besmrtna radost naših duhovnih stremljenja! O Božiću, na toplom ognjištu, kitimo badnjak i bor, radujući se i veseleći se Rodjenomu; o Uskrsu se ožarujemo blagim trcima proljetnog sunca, što rastapa ledove zime i razgoni dimove mraka i, što slovom biblijskih uspomena, snaži naš duh, koji obasjan svijetlom Vjere, zna, da je Rodjeni, Mučeni i Raspeti razbio smrti vrata i pobjedio zloće nagnuća, da je — uskrsnuo!

Mudro je uređeno, što se taj veliki i blagi dan slavi u proljeće. Proljeće je najljepše doba godine; Uskrs je najljepši plam duše! Bez proljeća ne bi plodom urodila zemlja; bez Uskrsa ne bi na zemlji vrijedio čovjek! Proljeće pomladjuje lice zemljino; Uskrs pomladjuje srce čovjekovo! Proljeće daje život svemu u prirodi: — klijaju klice, probijaju mladice, niče trava, miriši cvijet; Uskrs daje smisao svemu čovjekovu: — muke, patnje, stradanja, poniženja, napori i znoj, sve to ima smisao svoj po Uskrsu! Bez proljeća bi pusti ostali naši usjevi; bez Uskrsa bi naš duh omlohavio, skrutio se, u kam očajao! Polet bi mu se ukopao u tminu groba, u koji dospjeva tijelo, kad ga ispremlata život...

Narod naš, Uskrs kao i Božić, proslavljuje tradicionalnom ljubavlju i osobitom radošću i nježnošću. Odjekuju po crkvama zvona, igraju u kolu djevojke, pucaju pran gije, viju se barjaci; pjeva u zanosu, na Uskrs kao i na Božić, junačke i pobožne pjesme

otaca, stari zlopatnik, puk dobri naš, koji je trpljenjem i stradanjem najvećma sličan Golgotskom Mučeniku!

Jesmo, najbliži smo Njemu mi, djeca slovinskog Juga! Svojim vjekovnim patnjama, svojim stoljetnim borbama proti zlu, svojim stalnim vjerovanjem u Pravdu i Uskrsnuće, zaslužili smo i patri nam, da u mističnom carstvu Njegovog Velikog Duha, u misteriju Njegove gorke smrti i uskrsnuća, vidimo sličnost, koja nam daje pravo, da se uvijek nadamo i da tvrdo uvijek vjerujemo u konačnu pobjedu nad zlom, u potpuno ostvarenje svih naših narodnih podviga i težnja! Jer kao i On, nosismo kroz vijekove, golgotski krst svoj; kao i On stradasmo i umirasmo, blagosiljuć muke i patnje, iza kojih je došlo narodno uskrsnuće!

Vjera nas je spasila; vjera u Raspetoga, koji je uskrsnuo!

Tamo od Kosova i Petrove Gore, narod je naš, te vjere pun, čekao dan svoj... i dočekao ga! Nismo više čuvari tudjega carstva i robovi tuge! Popucaše obruči ropstva, kojima nas stezaše vijekovi; nesta tmine; sinu svjetlost i sloboda; uskrsnu iz groba Marko i sa topuzom svojim, pred vratima naše slobode, bdije i stoji; čuva toprag naš od tudjinske najezde i sile, koja se još smirila nije; koja i danas, kao uvijek, posiže za krvlju našom, za dušom našom, za svim, što nam sveto i milo je, a što stekosmo krvavo nakon tolikog vjekovnog čekanja, stradanja i poniženja!...

Uskrsnusmo kao i On, jer stradasmo kao i On!... Hrist.

Na Uskrs, na ovaj blagi i mili dan, hozana, dakle, rode moj! Pun vjere stare u ideale svoje, koji su te održali kroz vijekove; pogledom na braću s bliza i s daleka, koja još uskrsla nisu, koja još u grobu čame i čekaju, pjevaj uskrsnu, svetu pjesmu ljubavi, uhvanja i nade! Stradanje je Hrista porodi-

telj! Po stradanju je uskrsnuo Hrist; po stradanju smo uskrsli mi; po stradanju će uskrsnuti i braća naša!

Kroz stradanje i smrt u — uskrsnuće i život!

Šibenik, na Uskrs 1932.

Dr. Ilija Despot

ŠIBENIK, 26. marta 1932.

Dok su sve važnije općine u državi, uz saradnju općinske uprave, vijeća te odbora, vodeći najozbiljnijeg računa vrhu današnjih privrednih prilika najizdašnije poradile da na vrijeme i spremno izčekaju teškoće vremena, općina Šibenik već davno ne sazivlje vijeće niti donosi proračun. Mi namjerice nijesmo do danas htjeli ni spominjati ovaj slučaj, jer smo smatrali da će sama nadzorna vlast opće nezadovoljstvo i čuđenje, koje u tom pravcu vlada, znati i htjeti honorirati onom pažnjom, kakovu ta radna sterilnost zaslužuje. Još prošle godine imali smo jedan posve neobičan događaj u našoj komunalnoj historiji, kada je gradanstvo našlo potrebitim da o najvažnijim gradskim i općinskim pitanjima raspravlja i kada je jednodušno dalo izraza svome negodovanju radi općinskog stanja. Ali ovo se produžava i, kako izgleda, ima da dobije jednu beznačajnu rekonstrukciju u ljudima ali ne u idejama, u ponovnim frazama ali ne djelima te valjda konačno i u obećavanjima, koja više ni koga ne uvjeravaju. Primorani da u općem interesu stvari ovo spomenemo, moramo i požaliti da u zadnjim godinama, kada je naša općina morala iskazati spremnu, odlučnu i brzu aktivnost, čvrsto zauzimanje te pun i svestran rad na dužnoj socijalnoj skrbi i pomoci, sve to nijesmo mogli ni opaziti pa stoga ni razumjeti s kojih se razloga sve to dalje podržana.

Nepravедno je reći da je naš grad »grad vječne učmalosti«, pogrešno je i kazati da u našoj sredini nema ljudi i sposobnih i vrijednih da naš grad i vedu iz ovog nezdravog stanja na put napretka i plodne aktivnosti. To svak osjeća, vidi i znade pa mislimo čak i onaj, koji ne vidi dalje od nosa, ali zašto baš mi u Šibeniku moramo biti žrtve ovog stanja, koje se ustrajno ponavlja, obnavlja i rekonstruiše do komičnosti i iznemoglosti, to mi obični smrtnici ne možemo dočuti.

ZANATSKA ŠKOLA KOD SV. LUCE prima i izrađuje sve vrste ženskih i dječjih haljina po najnovijim žurnalima uz povoljne cijene. — Uprava.

ŽIVOTNI STANDARD U JUGOSLAVIJI

Postojeća privredna depresija u svijetu i njene reperkusije na našu zemlju, dale su povoda našim prominentnim ličnostima iz političkih, privrednih i socijalnih krugova, da putem štampe, sa govorničkih tribina ili predavačkih estrada meritorno rasprave i svestrano ispitaju današnju mučnu ekonomsku i finansijsku situaciju. Postavljajući uzroke i ukazujući na posljedice te nesnosne svjetske pošasti, naši političari, nacionalni ekonomski i sociolozi, u tim svojim izlaganjima, rado prave uporedbe između naše države i drugih zemalja, pa — dok iznose različita gledišta u pogledu primjene shodnih mjera za ublaženje sve to akutnije krize kod nas, odnosno za što efikasniju asanaciju naše sveukupne privrede — začudo, svi skupa dolaze do proizvoljne konstatacije: da naša zemlja, obzirom na svoju posebnu privrednu strukturu i niski životni standard, može lakše da podnosi udarce svjetske krize i da je iz istog razloga relativno kod nas bolje, nego u drugim državama.

Ne uzimajući u diskusiju prvu pretpostavku u pogledu naročite privredne strukture naše države, mi ćemo da se osvrnemo na to: da li se može niski životni standard u našoj državi uzeti kao mjerilo za njezin privilegovani položaj prema drugim zemljama i njezinu otpornost naprama postojećoj općoj krizi u svijetu — i da li se kod nas uopće može govoriti o jednom fiksanom životnom standardu na prostoru čitave naše Kraljevine?

Tretirajući izloženo, najprije moramo istaknuti, da, kao što se naš narod socijalno dijeli na seljački, građanski i radnički stalež, moramo ga isto tako, obzirom na egzistenčne uslove pod kojima živi i privrednu bazu, koja određuje njegov nivo života, podijeliti na tri ekonomsko-socijalne skupine sa fiksanom životnim standardom. Pa ćemo kazati: bankari, industrijalci, veletrgovci, veliki posjednici, visoki činovnici — općenito svi oni, kojima prilike i položaj omogućuju visoke dohotke, sačinjavaju

gornju skupinu, kod koje se može govoriti o — visokom životnom standardu. Trgovci, obrtnici, bolji zemljoradnici, činovnici sa nižim položajnim grupama, profesionalni radnici (uposleni) — dakle svi oni sa osrednjim dohocima, formiraju srednju skupinu i kod njih se može govoriti o — srednjem životnom standardu. Treća skupina se sastoji od uposlenih radnika ostalih kategorija, najnižih činovnika i službenika i ekonomski slabijih zemljoradnika u bogatijim agrikulturnim krajevima naše zemlje, — pa se o toj skupini — koja je brojem daleko veća od prve dvije — može govoriti, kao o onoj sa — niskim životnim standardom.

Međutim u našoj državi postoje t. zv. pasivni krajevi. Te pasivne krajeve naseljavaju pauperizovane mase zemljoradnika, koje se, — računajući na njihov stepen blagostanja, odnosno na prihod privrednih dobara, koji bi mogao poslužiti kao osnova da se odredi taj stepen, — nikako ne mogu uvrstiti u onu treću skupinu sa niskim, pa i najnižim životnim standardom. Tomu je prosti razlog, što je ekonomski položaj tih masa takav, da duboko pada ispod razine onog najnižeg stupnja blagostanja, kojim bi se mogao utvrditi i odrediti bilo kakav životni standard. Radi toga, ti široki slojevi našega naroda mogu jedino da se svrstaju u ekonomsko-društvenu pariju, — pa je netačna i proizvoljna argumentacija naših stručnih teoretičara i praktičnih privrednika, kad oni i široke tezačke mase u pasivnim krajevima naše države — jer držimo, da se tu uglavnom na njih misli — identifikuju i uzimaju pod jedno sa onom ekonomsko-socijalnom skupinom u našoj zemlji, kojoj je fiksan barem kakav takav životni standard. Isto tako ne smije se uzimati, kao olakoćujuća okolnost u povodu postojeće krize, činjenica, što te naše osiromašnjele i izglednjele seljačke mase, zahvaljujući njihovom patriarhalnom odgoju i uvidavnosti, kao i primjernoj nacionalnoj i građanskoj disciplinovanosti, strpljivo i optimistički podnose sve nevolje i patnje.

Kada se hoće općenito raspravljati o životnom standardu u našoj zemlji, onda se mora početi sa pretpostavke, da treba lučiti jedne krajeve od drugih, kao i društvene slojeve međusobno. A specijalno uzimajući ove naše pasivne krajeve, dužnost je naših respektivnih autoriteta, da primarno iznesu svoje osnove i projekte, kako da se u ovim djelovima naše domovine definitivno etablira ustaljeni životni standard, te da

propagiraju nuždu, da se to što skorije i provede.

Ovdje ćemo letimično istaknuti, da preduslov za fiksiranje jednog snošljivog životnog standarda i općeg ekonomskog pridizanja u našim pasivnim krajevima, leži u tome, da se oni industrijaliziraju. Okolnost da ti krajevi obiluju vodenim snagama za jeftini pogon i da leže na moru, čini ovu osnovu lako izvedivom. A činjenica, da od ukupne sume našeg uvoza otpadaju tri četvrtine na gotovu robu — dakle skupe fabrikate, eminentno potvrđuje nuždu podizanja nacionalne industrije za namirenje domaćih potreba. Dakle ta dva važna faktora jasno govore u prilog asanacije naših pasivnih krajeva u izloženom smislu, — a ne trebamo tek napominjati, da bi se podizanjem industrije paralelno razvila trgovina i oživio promet, što bi samo upotpunilo blagodat takve akcije u ovom pasivnom dijelu naše zemlje. — Dalje napominjemo, da je za izvođenje ovoga plana potrebna efikasna intervencija države, pošto se nije nadati, da bi se privatni kapital dobrovoljno i tako skoro mogao angažovati u takvom poslu.

Na ovaj način, zahvativši duboko do u samu srž nemogućeg postojećeg privrednog sistema u našim pasivnim krajevima, — koji se u isključivo agrikulturnom pravcu ne mogu razvijati, niti u njemu mogu naći svoj prosperitet, — pružila bi se mogućnost pristojne ekzistencije zaradom na objektima industrije onom višku naših sadašnjih zamljoradnika, koji se obradivanjem mršave i nedovoljne zemlje ne može ni da najmizernije prehranjuje, pa makar bila najrodnija godina. — Kad bi se tako transformirao i na zdravu osnovu postavio opći privredni sistem u pasivnim krajevima naše države, onda bi se tek moglo govoriti o fiksiranom životnom standardu u njima, jer bi — koliko stanovnici, koji bi i nadalje privredivali obrađujući polje, toliko i oni, koji bi se rekrutovali kao industrijski radnici — podjednako imali načina i slobodne inicijative za stvaranje povoljnih uslova za život. I tek onda bi se moglo diskutirati i raspravljati o općem životnom standardu na čitavom prostoru naše Kraljevine, kao i o utjecaju raznih kriza i ekonomskih poremećanja na njega, odnosno o njegovom osciliranju iznad ili ispod prosječnog nivoa. — Međutim, dok se ovi naši pasivni krajevi ne industrijaliziraju, ostaju oni vječni teret našoj državnoj zajednici, a njihovi stanovnici vječna raja i neobezbjedena sirotinja. —

M. Ž.č

GRADJEVA LIMARSKA
RADNJA

Mitar Kukolj

PREUZIMA

gradjevne limarske radnje.

IZRADJUJE

bakrene kotlove za kuhinje i
pecivo rakije.

SOLIDNA I BRZA RADNJA UZ
NAJUMJERENIJE CIJENE.

Miroslav Kecskemety: (Iz mojih rukopisa)

MUZEJ NAŠIH NACIONALNIH SVETINJA

Važan i znamenit zbog svojih prirodnih čari i krasota, kao i zbog rijetkog bogatstva u rudama i dr., Knin je svakako najvažniji zbog silnog blaga drevnih spomenika, koji leže još u zemlji, ili su sahrani i brižno čuvani u Muzeju hrvatskih starina. Nisu to spomenici jedne ere i jednog naroda, nego spomenici vijekova i nacija. Spomenici živih i neugasivih civilizacija. Neumrlji spomenici, neumrlih epoha. To su spomenici iz predhistorijskog, kamenog (brončanog, ballstatskog), rimskog te narodnog doba, koje datira od VIII do XV vijeka. Ne upuštajući se u raspravu o stranim, spomenuću nešto o našim spomenicima i relikvijama. O spomenicima, koji govore i dokazuju: 1) da su Hrvati imali svoju državu i svoga kralja; 2) da su došavši u ove krajeve, donijeli sa sobom svoju izrazitu nacionalnu individualnost; 3) da su kulturni narod, koji ima već više od hiljadu godina izrađenu svoju nacionalnu kulturu i umjetnost; 4) da su, vršeći svoju historijsku misiju, doprinijeli i svoj dio izgradnji veličanstvenog Panteona sveljudske civilizacije i 5) da su u potpunom pravu, kad reklamiraju sva prava kulturnih naroda.

O važnosti kninskih spomenika, izrekli su se najbolje mnogi najodličniji predstavnici nauke. Veliki i slavni naš historičar Dr. Franjo Rački, pozdravljajući skupštinu Kninskoga starinarskog društva (god. 1899), ovako se izražava: „*Neosporna je važnost kninskih spomenika za hrvatsku povijest, jer uz ostalo potvrđuje, da je Hrvatska za vladavine vladara narodne krvi, koracala u prosvjeti jednakim korakom s naprednim zemljama onoga vremena i da je s njima u jednakoj atmosferi živila.*“ I strani stručnjaci i naučenjaci, koji se bave orheološko-historijskim i umjetničko-historijskim naukama, videći kninski muzej, dolazili su do spoznaje i uvjerenja, da je ovaj muzej „*po svom bogatstvu i osebu nosti zbiraka, vanredno važan za proučavanje ne samo srednjovjekovne hrvatske umjetnosti, već i za popunjavanje poznavanja slavenske i opće srednjovjekovne umjetnosti.*“ Poznati svjetski naučenjak i stručnjak za srednjovjekovnu umjetnost, bečki profesor Josip Strzykowski kaže: „*Zasluga je Marunova, što je u Kninu nastao jedan od najboljih muzeja svoje vrste na svijetu. Po njemu sumome i ruševinama u okolini Knina, dala bi se napisati povijest starohrvatske umjetnosti.*“ Za Kninski muzej on tvrdi: „*da gu nema ravna u svijetu za slavensku i hrvatsku umjetnost od IX do XI vijeka. Muzej Sv. Donata (u Zaaru) sadržava možda predmete veće umjetničke vrijednosti, ali bogatstvom svojim, osebnim spomenicima i naročito napisima iz doba hrvatskih kraljeva, Knin je jedinstven.*“ „*Zatvorite me*“ kaže Strzykowski, „*u ovaj muzej tri godine, i ja ću Vam napisati povijest slavenske i hrvatske umjetnosti u doba, kad se Hrvati počinju spuštati na istočnu obalu Jadranskoga mora.*“

Pored svih poteškoća, naročito pomanjkanja novca, a onda i apatije samoga naroda za ovakove stvari, uspjelo je časnom fra Luji Marunu i njegovim drugo-

vima u Hrvatskom starinarskom društvu, da istraže, iskopaju i prekopaju onaj dio stare hrvatske države, koji se je protezao između rijeka Zrmanje, Krke i Cetine, a na kome su, kako je poznato, postojale stare hrvatske županije: Luka, sa središtem oko današnjeg Benkovca; Sidraga sa, središtem najprije u Biogradu na moru, a zatim u Polači; Nin, sa središtem u Ninu; Sribir, sa središtem u Bribiru; Knin, sa središtem u Kninu; Klis, sa središtem na Klisu; Cetina, sa središtem u Stocu i Drid, nedaleko Trogira. Na tom teritoriju, gdje su nekoć vladali župani Godeslav i Priština-pa knezovi Višeslav, Borna, Trpimir, Domogoj, Zdeslav, Branimir i Mutimir, zatim kraljevi Tomislav i njegovi nasljednici, Petar Krešimir, Dimitrije Zvonimir i posljednji hrvatski kralj narodne krvi Petar, Kninsko starinarsko društvo, nalazilo je obilne pobude za istraživanje, iskapanje i prekopavanje.

Zahvaljujući ovome radu, ustanovljena je ekzistencija mnogih župskih i kneževskih gradova; konstatovani su temelji velikih opatijskih, biskupskih i manjih župskih crkava; otvoreni su brojni kneževski i obični grobovi sa stećcima u razmaku od nekoliko stoljeća; povadani su iz prekopanih grobova i grobišta prekrasni kovinski nakiti, oružje i oruđe; sabrani su zatim polomljeni i pokidani arhitektonsko-dekorativni dijelovi sa prekopanih građevina i nađeni su, napokon i sastavljeni, originalni i važni napisi s imenima starohrvatskih kraljeva, knezova i župana. Isto tako otkopavala su se mjesta i položaji, gdje su se dizali starohrvat. utvrđeni gradovi i gradine. Osim kamenog natpisa kneza Mutimira iz god. 895, koji je bio pronađen pri otkopavanju crkvice sv. Luke na Uzdojblju i natpisa župana Prištine pronađenog pri otkopavanju bazilike sv. Bartula u Ždrapnju kod Bribira, nalaze se u muzeju kninskom i natpis Trpimira, onaj kneza Zdeslava iz god. 879, natpis s imenom Pribimira iz druge polovine XI vijeka i spomen-natpis kralja Zvonimira. Prigodom prekopavanja grobova i grobišta, uz mnoštvo običnog, srebrenog i zlatnog novca te svakovrsnog posuda, nađeni su mnogi mačevi, koplja, strijelice, buzdovani, ostruge, zaponi, predice, žujice, naušnice i prstenje i svi ovi predmeti jasno dokazuju da se je starohrvatski umjetni obrt nalazio na visokom stupnju razvitka u razmaku od VII pa do XV vijeka.

U posljednje vrijeme otkrivena je znamenita trobrodna bazilika sv. Marije ili Marcele u Ninu iz doba kralja Petra Krešimira Velikoga, za kojom se je prije toliko uzalud tragalo. Jednako je veoma važno arheološko otkriće zadužbina hrvatskog

MEDJUNARODNO

OTPREMNIŠTVO

JOSIP JADRONJA

ŠIBENIK

(D a l m a c i j a)

kneza Branimira iz god. 879. u Šopotu kod Benkovca, sa najstarijim spomenom hrvatskog imena na kamenu. „*Branimiro comes (otque) gloriosus dux Croatorum condit (di) t.*“ Zadužbinu je pronašao morni sadašnji kustos muzeja Don Mate Klarić. I otkrića u kuli Atlagić kod crkve sv. Petra od Bojišća, znamenita su za izučavanje povijesti hrvatske umjetnosti. Mjeseca februara pretpošle godine, u blizini sela Mokropolje kod Knina, izvršena su veoma važna arheološka otkrića. Istovremene su otkrivena dva ilirska grada sagrađena po prilici prije 2000 godina i jedna veća slavenska naseobina iz VIII vijeka. Po mišljenju kompetentnih, dozvoljeno je misliti, da se radi o velikim, do danas nepoznatim gradovima.

Rad na istraživanju, odnosno otkopavanju biće nastavljen, pa koliko je dužnost mjerodavnih faktora, da financijskom pomoći potpomazu ovu važnu akciju, jednako je dužnost i svakop kulturnijeg Jugoslavena, da barem jednom u životu posjeti Knin i kninski muzej. Gledajući ovo starodrevno kamenje, mi smo u stanju da čitamo davnju povijest roda svoga, da se umom i srcem zanesemo u ona davna vremena, kad je hrvatski dio našeg naroda bio slobodan i moćan. I baš misao na davnju slavu i veličinu, u stanju je da nam predoči svu težinu borbi i džinovskih pregnuca, koja morasmo izdržati za postignuće onoga, što danas imamo. Kninski muzej, nije svetinja za same Hrvate. To je svetinja za nas sviju, jer bez te svetinje, bez onoga što zapravo znači ta svetinja, mi ne bi bili ono, što danas jesmo. A stalno je da ćemo biti još viši i jači, budemo li znali da se u borbi za naša puna prava, poslužimo moćnim oružjem, koga nam pružaju svetinje, koje se ljubomorno čuvaju pod krovovima kninskog muzeja. I kad nas netko zapita, tko smo i što smo, što tražimo i za čim idemo, umjesto odgovora, pokažimo mu naše svetinje. One govore mnogo jače od nas. Njihov je glas, koji se ne gubi. Oje su memento svima nama, pa i strancima. Naročito onima, koji nam prijete i prkose.

Decimiranje školske djece u Šibeniku

Pripovijeda: *Miho Jerinić*, zubar

Mal da ne sve školske zgrade u Šibeniku su onaj ljuti i kruti osinjak, u koji se nitko ne usuđuje dirnuti s prstom. Valjda iz straha, da mu se koji bakterij tuberkuloze, koji je u njima našao najbolje svoje gojište u gradu, ne bi prilijepio za prstnu kožicu?

U šibenskim školama tuberkuloza je već zarazila preko 10% djece i, kako se ova ljuta i prostom oku nevidljiva bolest širi iz dana u dan, Šibenčani idu u susret jednom vremenu, kada će se u šibenskim školama sa mikroskopom tražiti jedno dijete, koje ne će biti zaraženo od tuberkuloze; koje ne će u svojoj naljepšoj i najbudnijoj mladosti biti preko gradskih ulica nošeno uz pratnju njegovih tuberkuloznih drugova na grobije svete Ane, da njihova lješina, postane uzorni razsadnik novih bakterija, koji će s vremenom harati plućno tkivo šibenskih težaka, koji nisu polazili nikakvu školu.

Kako se bakterij tuberkuloze rapidno širi, to, ne bude li njegovom uništavanju posvetila pažnju naša šibenska općina, šibenskom građanstvu prijete pogibelj, da će kroz sama dva decenija tuberkuloza zagospodariti u svakoj gradskoj kući, a do pet decenija, od današnje generacije u Šibeniku, neće biti niti jedne duše, sve će one biti gojni i bujni razsadnici tuberkuloznih bakterija na groblju svete Ane ispod tvrđave.

Od 783 učenika na Državnoj Realnoj Gimnaziji u Šibeniku, na koncu školske godine 1930/31, njih je bilo decimirano 85, koji su morali ponoviti razred; 10 ih je izgubilo pravo na daljnje školovanje, a 253 ih je na početku školske godine 1931/32 moralo polagati popravni ispit. To ih je preko polovice imalo slabi ili posve slabi uspjeh, čemu nijesu krivi marljivi njihovi nastavnici, nego nedostatne i nehigijenske prostorije i u školi šireći se tuberkulozni bakterije.

Od ovih 783 učenika, bilo je samo 17 njih sa lošim ponašanjem, sa dobrim 98, sa vrlo dobrim 326, a sa odličnim vladanjem 342. I, kada se uspjeh u nauci prosuđuje sa stanovišta vladanja učenika, tada se nehotice mora doći do zaključka, da su oni posve ili na pola decimirani učenici, bili žrtva pokvarena zraka u školskim prostorijama, koji im je kod udisanja kroz nos, unašao u pluća Bog zna koje još druge bakterije, iz pluća u krv, a preko ove u zdrave mladenačke moždani, gdje su onda nastala poremećenja i na jasne, čiste, bistre, razgovjetne upite svojih nastavnika, davali su naopake odgovore.

Ovim dvama decimiranjima sa početkom nove školske godine 1932/33 dolazi i treće decimiranje.

Za srednje škole u Primorskoj banovini uvađa se semestralni porez po učeniku od 150 dinara. Godišnje 300 dinara. Cilj uvađanja ovog novog poreza je dvostruki. Polovica od novog poreza ide u fond za podizanje školskih zgrada, a druga polovica za razno. Ideja je bez dvojke pohvalna i uzvišena na prvi pogled, ali provadanje ovog zaključka zadnjeg Banskog Vijeća, kako sam se kaznije uvjerio, za Šibenik značiće jedno daljnje sredstvo za decimiranje srednjoškolskih đaka u Šibeniku.

Porez od 300 dinara na godinu, ne će plaćati oni đaci, koji budu imali odlični uspjeh. Od 783 đaka, bilo ih je samo 28 odlikaša. Prama tome, ako uzmemo bazu za proračun broj đaka i navedeni uspjeh, njih bi samo 28 bilo oproštene od novog poreza. Kada bi se od novog poreza oprostilo đake, koji su svršili razred i sa vrlo dobrim uspjehom, njih 115, tada bi ih sa odličnjacima bilo od novog školskog poreza oprošteno samo 144 đaka. Porez bi imalo platiti 639 đaka.

Tko pročita imena onih đaka u izvještaju Državne Realne Gimnazije u Šibeniku, koji su u prošloj školskoj godini prošli razred sa dobrim uspjehom ili koji su bili decimirani, a pozna društveno-soci-

Šibenska Okružna Banka d. d. Šibenik

Telefon br. 68.

Brzjavni: Krugobanka.

Prima uloge na štednju na knjižice, i po tekućem računu te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Vrši sve bankovne poslove uz najbolje uvjete.

ROBNI ODIO

Telefon br. 9.

Pomodna trgovina

SALAMON DRUTTER

Sibenik Kralja Tomislava ulica

Čestita svim svojim mušterijama sretne
USKRSNE BLAGDANE.

Grand Hotel „KRKA“

Sibenik

Čestita svojim cij. gostima

sretne

USKRSNE BLAGDANE.

Mate Katalinić

ŠIBENIK (kraj sv. Frane)

Trgovina svih vrsta boja, kistova, stakla za prozore itd.

Preuzima bojadisarske radnje: soba, crkava, dvorana itd.

jalno-gospodarske okolnosti njihovih roditelja, onaj na sami prvi pogled dobiće uvjerenje, da će sa novim školskim porezom od 300 dinara godišnje, biti pogođeni oni roditelji, koji krvavo zaslužuju komad kruha i sami sebi od grla dižu i na svemu štede, da bi svojoj djeci pružili kulturu, koju im današnje nase srednje škole pružaju.

Sublizu 70% od njih, ne će biti u položaju da uplate novi porez, pak dok ljudska znanost ne može još da se uspješno bori proti širenja tuberkuloze u srednjim školama kod nas; dok šibenska općina nije kroz deset godina nakon Ujedinjenja znala podignuti nove i higijenske školske zgrade, da se u sadašnjim ne duše daci i nastavnici; dok šibenski milijunaši nemaju interesa za javne školske ustanove u svome gradu i neće da općini stave novca na raspoloženje, već na svojim milijunima sjede i njih posiplju sa buhaćem i s naftalinom, da im ih moljci ne izgrizu; dok u Šibeniku oni milijunaši, koji nemaju od srca ni muškog ni ženskog poroda, nemaju smisla za napredak ovog grada, već se dapače neki od njih plaše da će uza sve milijune umrijeti od glada, i ne će da postanu mecene, dotle držim, da su svi oni, koje će pogoditi novi školski porez pozvani, da se obrate Banu Primorske Banovine d.r. Iva Tartalju i da ga upozore na činjenicu, da će se uvadanjem novog školskog poreza u visini od 300 dinara u Šibeniku biti decimirano preko polovicu školske djece.

Novi školski porez pogađa za 90% siromašne roditelje, koji ne mogu svojoj djeci preko godine uzeti i plaćati instruktora po 30 ili 50 dinara za sat. I prama tome ova djeca, koja u školi pokazuju odlični, vrlo dobri i dobri iskaz u vladanju, ne bi morala postati žrtvom novog školskog poreza, toga umjetnoga bakcila.

Nijesam ovlašćen od nijednoga roditelja, čigovo će dijete početkom nove školske godine sa uvođenjem novog školskog poreza u Šibeniku biti decimirano da govorim, ali sam uvjeren, da će se svi oni složiti sa mnom i sa mojim apelom na Bana Primorske Banovine D.ra Iva Tartalju: Svitli Bane, neuvađaj za šibenske srednje škole novi školski porez, prištedi nam decimiranje naše djece barem s te strane.

Naši dopisi

Novigrad

20. III. JAVNE RADNJE. Novigradske općinskō upraviteljstvo, na čelu sa načelnikom g. Kovačevom, preduzimalje sve potrebne mjere u cilju konsolidovanja prilika u općini. Ovih dana pristupilo se je nadogradnji i proširenju važnog a pogibeljnog dijela glavnog puta na opasnoj zākretnici, koja se potreba već davno osjećala. M. I.

Benkovac

25. III. AUTO PREGAZIO DIJETE. Italijanski podanik iz Zadra, Balarin Karlo,

koji se poslovno nalazio u Benkovcu sa svojim automobilom, pregazio je jedno dijete, koje je zbog teških zadobivenih ozleđa nakon kratkog vremena preminulo. Ovaj nesretni slučaj desio se u neposrednoj blizini osnovne škole, u momenta kad su školska djeca izlazila iz škole. Balarin je smjesta uhapšen i zadržan u pritvoru.

M. I.

Smoković

25. III. SVAĐE I TUČNJAVE. Reljić Branko sa svojim bratom, napali su tvorno Devića Tomu zadavši mu nekoliko težih ozljeđa po tijelu. Ova se tučnjava izrodila radi smetanja posjeda i diobe zemljišta. Teško ozlijeđeni Davić prenijet je u Zemuničku bolnicu, gdje mu je ukazana liječnička pomoć.

NAPALI GA KAMENJEM. Ovdašnjeg seljaka Đuru Pavića, u času kad se rastajao od svojih drugova, udario je neko kamenom u glavu, otkinuvši mu komad uha te zadavši mu još nekoliko težih ozljeđa. Prenijet je u bolnicu, gdje mu je ukazana hitna liječnička pomoć.

M. I.

GRADJEVNO PODUZEĆE

Grgo Olivari - Šibenik

Preuzimalje i izvršuje sve vrstni gradjevnih poslova najsolidnije i najkulantnije. Obavlja sve spadajuće tehničke radove, kao projekte itd.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu „VATROBRAN“

Armirano-betonska vratašca za dimnjake.

Najsigurnije, najtrajnije, najsavrsenije i zato najpraktičnije sredstvo protiv požara, te od osobite važnosti za kućevlasnike i graditelje.

Brzjavij: GRGO OLIVARI, ŠIBENIK.

Telefon: inter. broj 26.

Strojarska mehanička radiona i ljevaonica metala

Kordić i drug - Šibenik

RADIONA

Za popravke parobroda, parnih strojeva, automobila, motora, granika kompresora turbina i t. d.

Konstruiraju se vijci (propeleri.)

Autogenično varenje i rezanje željeza

MONTAŽA

svakovrsnih strojeva, mlinova, hidrauličnih presa, motora na brodove i čamce

LJEVAONICA METALA

— lijevaju se dijelovi strojeva —

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK

špediterska poslovnica

Glavno opravništvo »Jadranske plovidbe«.

Obavlja sve poslove brzo i solidno.

Brzjavij: CIANAMID.

Telef. br. 24.

Pokućstvo

Solidno

Ukusno i

Najjeftinije

VEKIKI IZBOR

Stjepan Karković

ŠIBENIK

Ulica Roberta Vislania

GRADSKA KRONIKA

Pretplatnicima, oglašivačima, saradnicima i prijateljima želi Sretan Uskrs Uprava i uredništvo „Narodnog Slova“.

PROLJETNO SUNCE, SINULO JE!

Veliko je naše čuđenje bilo, što se je u ovim krajevima hladnoća zadržala kad joj nije običaj. Hladna bura do pred par dana razmahala se gradom, fijukajući takovom upornošću, te niko nije ni pomišljao, da će nas tako naglo ostaviti i povući se u kraljevstvo bijelih medvjeda.

Jučerašnji dan svanuo nam je u potpunom proljetnom obliku; jarki sunčani traci prosiplju se punom proljetnom snagom, ozarujući orizont, prirodu i bića azurnom vedrinom. Bajame cvatu, cvijet miriše, grudi se šire, krv struji, djevojačke grudi prkosno i zamamno strše — proljeće je!

PROCESIJA NA VELIKI PETAK, održala se je po tradicionalnom običaju i ove godine uz sudjelovanje svih gradskih crkava, crkvenih bratovština i zborova, jednog odreda mornarice, koji je išao kao počasna straža ispred i iza baldahina pod kojim je preuz. biskup Dr. J. Mileta praćen brojnim svećenstvom, nosio sv. Sakrament. Ovoj procesiji sudjelovala je i gradska glazba sa biranim programom za ovu prigodu. Procesija uputila se je iz katedrale i njezino prolaznje uslijed velikog broja sudjelujućih vjernika braće iz zborova, trajalo je preko sat i po. Kud god je prolazila procesija, natiskao se ogroman broj naroda, da vidi ovu zbilja rijetku priredbu u nizu onih crkvenih obreda koji se održavaju u velikoj nedjelji i da čuju pjevanje zborova. U zborovima dobrovoljno sudjelovali su pjevači svih šibenskih pjevačkih društava, a vidjelo se među njima i mnogo akademičara, što je doprinijelo da je ova procesija tako lijepo uspjela.

BACIO SE KROZ PROZOR U petak ujutro, oko 9 sati, bacio se kroz prozor trećeg kata svoga stana ovdašnji fotograf Krsto Mattiazzi. Pri padu teško se ozlijedio na desnoj nozi, a po svoj prilici zadobio je i daljnjih nutarnjih povreda teže prirode.

U kritično doba nalazila se je njegova supruga u gradu, a on se bavio razvijanjem fotografskih slika. Odjednom, a po svoj prilici, zbog poremećenja živčanog sistema, skočio je kroz prozor i udario o pločnik ulice. U momentu pada nalazio se u blizini Mehmed Agić iz Konjica i pridržao je palog fotografa, da ne udari svom snagom tijela o pločnik. Priskočili su o pomoć neki prolaznici, pak je prispio i sreski liječnik dr. Montana, po čijem naređenju je ozlijeđeni prenesen u banovinsku bolnicu, gdje mu je ukazana pomoć.

Kako se saznaje, Mattiazzi je počeo već pred neko vrijeme da prikazuje znakove poremećenja živčanog sistema, pak je u nastupu tog neodgovornog stanja izvršio ovaj očajnički čin.

† **MIHOVIĆ OSTOJIĆ.** Iza duge i teške bolesti, još u naponu snage, na Veliki petak, preminuo je ovaj naš cestiti brijački obrtnik. Poznat sa svoje susretljivosti prema svakome i rijetke dobrote, dobri pokojnik, bio je i vrsan glazbenik na guslami. Počivao u miru!

† **KRSTO MATTIAZZI** Jučer ujutro preminuo je u ovdašnjoj banovinskoj bolnici fotograf Krsto Mattiazzi, koji, kako na drugom mjestu javljamo, bacio se u nastupu živčanog poremećenja sa trećeg sprata svoje kuće. Pokojnik je bio poznat kao jedan od vrlo marljivih i povučenih radnika. Radi njegove čestitosti svuda je bio voljen i poštivan, pak nije čudo da je ovaj slučaj ostavio dubok utisak u gradu. Laka mu zemlja, a uciviljenoj obitelji naše iskreno saučestje!

PREDAVANJA DRA M. IVŠIĆA. Univ. prof. M. Ivšić, koji je imao da održi još prošle sedmice u našem gradu tri svoja predavanja, održaće ista u četvrtak u 7.30, u petak u 7.30 uveče i nedjelju u 10.30 prije podne u Gradskom Kazalištu.

HRANA ZA SIBENSKI SREZ. Banská Uprava obavijestila je ovdašnju Općinu, da je uputila 4 vagona kukuruza za šibenski srez, od kojih 1 vagon otpada na općinu Šibenik. Ova količina dodijeljena je od one partije od 60 vagona.

JEDNA NEVJEROJATNA VEKZIJA. Kako nam se tuže neki građani, Općina vrši pripreme da u sred Varoša i usred kuća na zemljištu iza Poglavarstva, koje je otkupila od g. Paške Ercegovića — podigne dašćare, koje bi navodno imale upotrebiti za smještanje gradskog smeca. Ova općinska namjera izazvala je buru negodovanja kod onih stanovnika među čijim kućama ima niknuti spomenuto smetište, što je sasvim i razumljivo kad se ima na umu, da su smetišta pogodna rasadista opasnih i zaraznih klica.

Ma ne vjerujemo da će Općina svoju namjeru i ostvariti, tim više što nam je poznato, da je bas općinska zdravstvena vlast našim težacima naredila, da svoja dubrišta odstrane sa gradskog područja, pak stoga ona nemože i ne smije da radi protiv vlastitih naredaba, već je dužna da pazi da se te naredbe izvršavaju i da ih sama izvršava.

SA POLICIJE. Nagy Mihail iz Stare Kanjiže, nezaposleni radnik, napao je u pijanom stanju g. du. M. R., koja se nalazila u 6 mj. trudnoće. Ona je počela da bježi, ali je pala na cestu, pak nijesu isključene teže posljedice. Napadač je odmah uhapšen i predan Držav. tužioštvu.

Svojim cij. mušterijama žele SRETAN USKRS!

KROJAČKI SALON Bećir Porobić.

ALEKSANDER ANWEILER, trgovina koža i cipela.

GRADSKA PIVNICA otvorena cijelu noć. Svira dnevno kapela.

IVE ANTIĆ-POLUŠ.

BRIJAČNICA STJEPO MARKOVIĆ.

TRGOV. NA CIPELA Vjekoslav Subotić.

VELEPRODAJA POKUĆSTVA Stjepan Karković.

MLJEKARNA-BUFFET ZDRAVLJAK Ul. Kr. Tomislava.

TESLA TON-KINO

PRIKAZUJE

zB uskrzne blagdane:

Zbogom ljubavi

najljepši do sada stvoreni tonfilm u kojem pjeva

Jan Kiepara

Regrut Kačinarek

najveća njemačka 100% tonkomedija, koja nadmašuje i samog „Lažnog Feldmaršala“ sa popularnim pjevačem i komičarom:

Fritz Schulzom

T A M E A

Veličanstveno veledjelo s otoka južnog mora, u režiji: W. S. Van Dyke-a sa CONCHITOM MONTENEGRO

TONKINO „BALKAN“

Znajući da će najbolja čestitka svojim cij posjetiocimaza Uskrzne praznike biti, prvoklasan tonfilmski raspored, to će se za vrijeme praznika prikazivati samo najbolje filmove sezone uz devizu:

„Uskrсни praznici u znaku veličanstvenih tonfilmskih premijera“

SAMO NA USKRS

Apsolutno 100% tonfilmska opereta, pjesme muzike i veselje na njemačkom jeziku:

Jedan dan bez laži

(Danas ljubi Pariz)

Glazba i pjesme: E Straussa.

U glavnim ulogama: Jenny Jugo i Oscar Karlweis

Film sjajnog sadržaja, tempa, pjesme, ljubavi, auto trka i t. d.

Samo ponedjeljak drugi dan Uskrsa! Veličanstveno vecepjelo po poznatom kazališnom komadu Adolpha L' Arrongea.

Moj Laopard

Kompozicija i glazbeno vodstvo.

JOHANES BRAND

U glavnim ulogama: Gustav Fröhlich Camila Spira.

Vredjelo koje treba da svatko vidi!

PUČKA TISKARA

(BRAĆE MATAČIĆ POK. PETRA)

IBENIK

PRIMA NA IZRADBU SVAKOVRSNIH TISKANICA UZ UMJERENU CIJENU. IZRADBA BRZA I SOLIDNA

PRVA DALMATINSKA TVORNICA CRKVENIH VOŠTANIH SVIJEĆA NA PARU

LJUBO MANOJLOVIĆ - ŠIBENIK

Izrađujem crkvene voštane svijeće svake veličine.

Specijalna Izradba svijeća sa naklitima iz najbolje vrste „pašarina“.

Marko Tarle - Šibenik

Komisiona prodaja žitarica i kolonijala

Stigla prva veća partija galice
naše renomirane tvornice

„Zorka“ - Subotica

Kvaliteta odgovara prvorazrednoj italijanskoj i
engleskoj robi.

Telefon 86.

Brzojavi: Komisagent.

Banka Dalmata di Sconto

Dalmatinska Eskontna Banka

Tel. br. 32.

glavna posestrima Split

Filijala u Šibeniku

Obavlja najkulantnije
sve bankovne poslove.

Telegram: HOTEL KRKA.

Telefon int. Br. 2.

GRAND HOTEL „KRKA“ ŠIBENIK

Na najljepšem i na najprometnijem predjelu grada, uz morskou obalu, u neposrednoj blizini kolodvora i parobrodarskog pristaništa, potpuno renoviran. Kuća prvorazredna, 50 soba, kupatila, centralno grijanje, sala za bankete, društvene prostorije, kavana i restauracija. Prvorazredna kuhinja; vino domaće i strano najbolje vrste; sarajevsko pivo; american drinks.

Soba sa jednim krevetom od Din 30—40

Soba sa dva kreveta od Din 60—80

10% posluga. Trgovački putnici uživaju u hotelu 10%, a u restauraciji 20% popusta. Prvorazredni penzion 88 dinara dnevno, uključivši poslugu, općinski prezezi, i rasvjetu. Vlastita autogaraža, motorni camci za izlete na slapove Krke, Visovac i Roški slap.

Stalni prevoz od hotela do divnog morskog kupatila „Jadrija“.

MALI OGLASNIK

Do 15 riječi 6 Din. Svaka daljna riječ 50 para.
— Za trošak poštarine plaća se posebno. —

ANTE FRUA - ŠIBENIK ul Kralja
Tomislava, skladište D.M.C. i Trident konca.

VASO ĆOK i JOVO PAKLAR
ŠIBENIK (Dalmacija)

STAKLO ZA PROZORE, ŠUP-
LJE STAKLO, PORCULAN,
KUHINJSKO POSUĐE. ALU-
MINIUMSKO, EMAJLIRANO,
PAPIRNATA ROBA, MINERAL-
NA VODA, BONBONI I T. D.

Novo otvorena mljekarna

ZDRAVLJAK

Mliječni buffet
u Šibeniku u ulici Kr. Tomislava br. 47.
kod crkve sv. Jakova

Preporuča svježe kravlje, puno-
masno mlijeko, sve vrsti vlastitih
i inozemnih mliječnih proizvoda
uz vrlo solidne cijene.

Vanjske narudžbe obavlja brzo i solidno.

Viktor Sosič

ŠIBENIK (kod sv. Ivana)

TRGOVINA BOJA.

UVIJEK NA ZALIHU

DOBAR ENGLJSKI

„COPPER PAINT“

Frano Grubišić - Šibenik

Prodaja baruta, dinamita raznih vrsti eksploziva,
kapsula i fitilja.

Skladište svih lovačkih i planinarskih potrebitina.

A. MITROVIĆ i SINOVU

klaonica i tvornica suhomesnate
robe, masti i leda u Splitu, pre-
selila je svoju podružnicu u
Šibeniku sa Ceste A. Šupuka
u nove, najmodernije uređene
prostorije u

ulici Kralja Tomislava

Prodaja svježeg cvjeća

U svako doba godine. Solidna izradba
nadgrobnih vijenaca, kao i vjenčanih i
nadgrobnih buketa.

Unajmljujem i prodajem umjet. vijence.
ZORIĆ STIPE — ŠIBENIK
Poljana Kralja Petra.

Trgovina koža i cipela

Aleksander Anweiler
Šibenik (ul. Kr. Tomislava 4)

Veliki izbor ručno radjenih cipela
Prima se narudžbe po mjeri i bojadisanje
cipela raznim bojama.

Radnja solidna. Cijene umjerene.

Snižene cijene za Uskrsne blagdane

Prigodom Uskrsnih blagdana snizili smo svim muškim,
ženskim i dječjim cipelama cijene za 40%.

Dodite i uvjerite se bez obaveze na kupnju.

Auto ŠIBENIK